

STRATÉGIA ZELENÉHO RASTU NA PODPORU EKONOMICKÉHO ROZVOJA

Vladimír ZAPLETAL - Miroslav RUSKO - Vojtech FERENCZ -
Dušan BEVILAQUA - Jozef HARANGOZÓ

GREEN GROWTH STRATEGY FOR THE PROMOTION OF ECONOMIC DEVELOPMENT

ABSTRAKT

Stratégia zeleného rastu OECD je ucelená stratégia hospodárskeho rastu, ktorá zohľadňuje environmentálne aspekty. Jej jadrom je ekonómia a charakteristikou prepojenie daní, inovácií, znalostnej ekonomiky, trhu práce, podnikateľského prostredia a environmentálnych aspektov a dopadov. Samotný zelený rast je zmena štruktúry hospodárstiev zameraný na maximalizáciu hospodárskeho rastu a rozvoja popri minimalizácii negatívnych tlakov na kvalitu a kvantitu prírodných zdrojov. Slovenská republika patrí medzi 34 krajín, ktoré prijali Deklaráciu OECD o zelenom raste z 25. júna 2009. Pripojením k tejto deklarácii Slovensko uznalo, že najvýznamnejšie výzvy, ktorým v dnešnej dobe čelia všetky krajiny sú práve tie ekonomické, environmentálne a sociálne. Slovensko tak prejavilo ambíciu implementovať Stratégiu zeleného rastu do svojho politického systému. Doterajšie výsledky poukazujú na to, že environmentálna produktivita a produktivita zdrojov v krajinách OECD stúpa. Eko-inovácie by mohli byť prostriedkom k riešeniu ekonomických a environmentálnych výziev Slovenska.

KLúčové slová: environment, globálna kríza, vývoj, trvale udržateľný rozvoj

ABSTRACT

The strategy is an integral economic growth strategy that takes consideration environmental aspects. Its core is economics and its characteristics is link the taxation, innovation, knowledge economy, labour market, business environs, and the environmental aspects and impacts. The very green growth is the changing the structure of economies focused on maximizing economic growth and development, in addition to minimising the negative pressures on the quality and quantity of natural resources. The Slovak Republic is among the 34 countries that have adopted the OECD Declaration on green growth of June 25th 2009. By attachment to this Declaration, Slovakia has manifested that the major challenges facing today by it and by all countries are just of the economic, environmental and social ones. Slovakia has expressed its ambition to implement The Green Growth Strategy in its political system. The results to date indicate that the environmental productivity and resource productivity in the OECD countries is rising. Eco-innovations could be a means to a solution of economic and environmental challenges of Slovakia.

Key words: environment, global crisis, development, sustainable development

Úvod

V súčasnosti má ľudstvo k dispozícii najmocnejšie nástroje na ovplyvňovanie životného prostredia (v kladnom i zápornom zmysle slova) v celej svojej histórii a činnosť človeka má globálny charakter. Neobmedzený hospodársky rast najmä v štátoch s rozvinutou ekonomikou a exponenciálny rast ľudskej populácie má za následok porušenie niektorých celoplanetárnych systémov. Súčasná ľudská civilizácia ovplyvňuje ovzdušie, klímu, pôdu, vodu, kolobeh látok, živé organizmy i samu seba. Problémy životného prostredia spôsobené ľudskou činnosťou sa stále viac globalizujú. Integrované pôsobenie prehlbujúcej sa ekonomickej nerovnováhy, sociálnych a politických konfliktov a devastácie životného prostredia vyúsťuje do globálnych problémov ľudstva.

Odkedy sme si uvedomili, že životné prostredie je životným prostredím spoločnosti, spoločnosť na rôznych stupňoch, úrovniach koná v záujme zníženia, obmedzovania negatívnych vplyvov spoločnosti na jej životné prostredie, niekedy účinnejšie, no vo väčšine prípadov málo účinne. Svedčia o tom rôzne svetové kongresy, nariadenia na rôznych úrovniach administratívnej správy sveta. Dialo sa tak najmä v dvadsiatom a deje sa tak v

dvadsiatom prvom storočí. Aspoň niečo sa deje na záchranu životného prostredia spoločnosti... Existujú centrá vo svete, ktoré si uvedomujú nutnosť nápravy konania vo svete skôr než bude neskoro...

Životné prostredie spoločnosti nie je nejakým novotvarom. Konferencia OSN v roku 1972 v Štokholme mala názov „konferencia o humánnom životnom prostredí“. ¹ Zdôraznila, že človek je tvorcom svojho vlastného životného prostredia, ktoré má dve formy: prírodou vytvorené životné prostredie a ľudskou prácou vytvorené životné prostredie. Z rôznych príčin sa tento pojem nepoužíval v našej praxi. Možno preto, že životným prostredím sa chápala len krajina, flóra a fauna. Paradoxné je, že krajina ako taká nemá svoj život, nežije a preto nemôže mať životné prostredie. Životné prostredie človeka, spoločnosti je termín, ktorý má od roku 1972 na nebiologických fakultách svoje miesto.

Ochrana životného prostredia a smerovanie k takému rozvoju spoločnosti, ktorý rade umožní ekonomický rozvoj, zvyšovanie životnej úrovne a zároveň zachová prírodu a zdroje pre ďalšie generácie, si vyžaduje poznanie súčasného stavu. Výsledkom by mal byť kvalitatívne environmentálne prijateľnejší prístup pri čerpaní zdrojov, vo výrobe a spotrebe, ktorý by ale nevznikol na základe príkazov či zákazov, ale na základe prirodzeného ľudského poznania.²

Ako vyriešiť spor medzi individuálnym rozvojom výroby a spoločenským odstraňovaním odpadov, sa v rôznych krajinách rieši rôzne. Kapitalistická trhová ekonomika pozná nástroje regulácie konania súkromných výrobcov, korporácií štátom. Trhová ekonomika nedokáže plne vyriešiť problém zásobovania obyvateľstva verejnými statkami a plne zabezpečiť odstraňovanie odpadov. To sú dva problémy, kde musí vystupovať pri tvorbe a ochrane životného prostredia spoločnosti štát, štátne orgány.

Materiálová náročnosť slovenského hospodárstva klesla v rokoch 2000 až 2007 otakmer 20% a tvorba komunálnych odpadov rástla pomalšie než súkromná konečná spotreba. V roku 2009 bola produkcia komunálnych odpadov na osobu značne pod priemerom európskych krajín OECD, čo odzrkadľovalo rozdiel medzi HDP na osobu medzi Slovenskom a mnohými ostatnými ekonomikami OECD. Celkovo bol dosiahnutý malý pokrok v znižovaní miery skládkovania odpadov, ktoré predstavuje 80% zneškodňovania odpadov, alebo v zvyšovaní miery zužitkovania odpadov. Náklady na sanáciu environmentálnych záťaží sa odhadujú na 1,8% HDP.³

Zelený rast

Podľa OECD predstavuje zelený rast cestu podpory ekonomického rastu a rozvoja a zároveň ochranu prírodných zdrojov, aby sme mohli naďalej využívať prostriedky a environmentálne služby, od ktorých závisí naša prosperita. Preto je potrebné podporovať investície a inovácie, ktoré budú základom pre udržateľný rast a umožnia vznik nových ekonomických príležitostí.

Stratégia zeleného rastu OECD je ucelená stratégia hospodárskeho rastu v pokrízovom období, ktorá zohľadňuje environmentálne aspekty. Jej jadrom je ekonómia a charakteristikou prepojenie daní, inovácií, znalostnej ekonomiky, trhu práce, podnikateľského prostredia a environmentálnych aspektov a dopadov. Načasovanie do postkrízového obdobia je kľúčové, keďže krajiny musia hľadať nové perspektívy a zdroje rastu, zároveň však musia brať do úvahy obmedzené prírodné zdroje a dopady znečisťovania, ako aj zvyšovanie kvality života jednotlivca – koncept, ktorý presahuje štandardný rámec kvantitatívneho merania HDP.

Samotný zelený rast je zmena štruktúry hospodárstiev a najmä teraz v pokrízovom období, keď všetky krajiny hľadajú nové zdroje rastu, je najvhodnejší čas zaoberať sa maximalizáciou hospodárskeho rastu a rozvoja popri minimalizácii negatívnych tlakov na kvalitu a kvantitu prírodných zdrojov.

Zelený rast má potenciál vyriešiť ekonomické a environmentálne problémy súčasnej doby a otvoriť prístup k novým zdrojom rastu prostredníctvom:

- produktivity a stimulov na podporu väčšej efektívnosti pri využívaní prostriedkov a prírodných zdrojov: zvýšenie produktivity, zníženie tvorby odpadu a spotreby energie, sprístupnenie zdrojov na čo najlepšie využitie;
- inovácií a vytváraní podmienok pre inovácie stimulované politickými opatreniami a rámcovými podmienkami, ktoré umožnia riešiť environmentálne problémy novými spôsobmi;
- nových trhov a stimuláciou dopytu po environmentálnych technológiách, tovaroch a službách, vytváranie potenciálu pre nové pracovné príležitosti;
- budovania dôvery investorov vďaka lepšej predvídateľnosti a stabilite opatrení, akými vlády budú

¹ United Nation Conference on the Human Environment YEARBOOK OF THE UNITED NATIONS 1972 Volumes 26,

² RUSKO, M., 2004. *Environmentálne orientovaný manažment v praxi manažéra*. - Žilina: Strix. Edícia EV-2, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-1-7, 190 s.

³ Prehľad environmentálnej výkonnosti OECD Slovenská republika 2011. Hodnotené obdobie 2002-2010.- OECD, 2011, ISBN 978-80-88833-56-7, 190 s., - [on-line] Available on - URL: <http://enviroportal.sk/uploads/files/Zeleny%20rast/Prehľad-vykonnosti-OECD-SR-2011.pdf>

riešiť najväčšie environmentálne problémy;

- vytvorenia stabilných makroekonomických podmienok, znížením výkyvov v cenách prostriedkov a podporou fiškálnej konsolidácie, napríklad prehodnotením zloženia a efektívnosti verejných výdavkov a zvýšením výnosov vďaka spolpatneniu znečisťovania.⁴

Zelený rast a udržateľný rozvoj

V porovnaní s trvalo udržateľným rozvojom (TUR) je stratégia zeleného rastu konkrétnejšia a predstavuje realizovateľný politický rámec generujúci nové a zelenšie zdroje rastu v súčasnosti i budúcnosti. Úlohou zeleného rastu nie je nahradiť TUR, ktorý má charakter dlhodobého konceptu.

Cieľom stratégie zeleného rastu OECD je najmä vybudovanie mosta medzi tvorcami politík v oblasti financií, ekonomiky, zamestnanosti, obchodu a životného prostredia. Najefektívnejším nástrojom prechodu na zelený rast sa javia dane (uhlíková daň, spotrebné dane, uhlíková daň z motorových vozidiel). Dotácie sú považované za neefektívne a hlavne netransparentné. Je potrebné správne nastaviť mixy politík a neustále vyhodnocovať zvolené nástroje. Pre úspešný prechod na zelený rast je dôležitá aj podpora inovácií.

Sledovanie pokroku smerom k zelenému rastu vychádza zo skupín ukazovateľov, ktoré popisujú a sledujú zmeny v:

- produktivite využívania environmentálnych statkov a prírodných zdrojov;
- základni prírodných zdrojov;
- environmentálnych rozmeroch kvality života;
- politických reakciách a ekonomických opatreniach.

Pre každú z týchto skupín bol navrhnutý zoznam ukazovateľov v sprievodnej správe Towards Green Growth: Monitoring progress - OECD Indicators (Smerom k zelenému rastu: Sledovanie pokroku – ukazovatele OECD). Táto stratégia poskytuje praktický rámec pre vlády v rozvinutých aj rozvojových krajinách aby mohli využiť príležitosti, v prospech spolupráce v oblasti ekonomiky a ochrany životného prostredia.⁵

Doterajšie výsledky poukazujú na to, že environmentálna produktivita a produktivita zdrojov v krajinách OECD stúpa. Hoci medzi jednotlivými krajinami sú výrazné rozdiely, rast HDP a ďalšie ukazovatele výstupov majú tendenciu predstihnúť rast environmentálnych vstupov do výrobného systému. Zvýšená environmentálna produktivita však nie je sprevádzaná absolútnym poklesom environmentálnej záťaže ani udržateľným využívaním niektorých prírodných zdrojov. Ukazovatele „zelenej ekonomiky“ je potrebné interpretovať s opatrnosťou. Ak by sme súčasnú „zelenú ekonomiku“ posudzovali iba podľa veľkosti priemyselných odvetví zapojených do produkcie environmentálnych tovarov a služieb, bola by pomerne malá. Ekonomické príležitosti, podnikanie a inovácie v spojení so zeleným rastom však môžu vzniknúť vo všetkých sektoroch, takže hodnotenie založené len na „zelenom“ priemysle by nezohľadňovalo ekonomickú dôležitosť aktivít súvisiacich so životným prostredím.⁶

Zelený rast a Slovensko

Ekonomika Slovenskej republiky je v porovnaní s ostatnými krajinami OECD relatívne malá. Od vstupu do Európskej únie v roku 2004 Slovensko uskutočnilo rozsiahle ekonomické reformy, ktoré pomohli prilákať veľké priame zahraničné investície (foreign direct investment FDI), naštartovať ekonomický rast a zvýšiť životnú úroveň. Medzi rokmi 2000 a 2008 Slovensko zaznamenalo najvyššiu mieru rastu v OECD. Napriek tomu však HDP na osobu (ako parita kúpnej sily) zostáva stále výrazne podpriemerom OECD a predstavuje približne dve tretiny priemeru eurozóny. Ako malá a otvorená ekonomika bolo Slovensko tvrdo zasiahnuté ekonomickým poklesom, ekonomická aktivita sa však v roku 2010 rýchlo obnovila, čo bolo vyvolané exportom. Slovensko prijalo euro v januári 2009.⁷ Makroekonomické ukazovatele Slovenskej republiky uvádza tab. 1.

⁴ Zelený rast. - [on-line] Available on - URL: <https://enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivost-o-zp/zeleny-rast>

⁵ Towards Green Growth: Monitoring Progress - OECD Indicators. - - [on-line] Available on - URL: <http://www.oecd.org/greengrowth/towardsgreengrowthmonitoringprogress-oecdindicators.htm>

⁶ Zelený rast a TUR. - [on-line] Available on - URL: <https://enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivost-o-zp/zeleny-rast/zeleny-rast-a-tur>

⁷ Prehľad environmentálnej výkonnosti OECD Slovenská republika 2011. Hodnotené obdobie 2002-2010.- OECD, 2011, ISBN 978-80-88833-56-7, 190 s., - [on-line] Available on - URL: <http://enviroportal.sk/uploads/files/Zeleny%20rast/Prehľad-vykonnosti-OECD-SR-2011.pdf>

Tab. 1 Makroekonomické ukazovatele Slovenskej republiky⁸

	Jednotka	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hrubý domáci produkt ^{1) 4)}	mld. EUR*	62,8	67,2	70,2	72,2	73,6	75,2	78,1
Ročná zmena HDP ²⁾	%	-4,7	4,0	3,3	2,0	0,9	2,4	3,3
Registrovaná miera nezamestnanosti ³⁾	%	12,7	12,5	13,6	14,4	13,5	12,3	10,6
Priemerná mesačná nominálna mzda	EUR	744	769	786	805	824	858	883
Ročná zmena inflácie ^{3) 5)}	%	0,5	1,0	4,4	3,6	1,4	-0,1	-0,3
Rozpočtový deficit verejnej správy ^{3) 6)}	mld. EUR*	-5,0	-5,0	-2,9	-3,1	-1,9	-2,0	-2,3
Rozpočtový deficit verejnej správy / HDP ^{3) 6)}	%	-8,0	-7,5	-4,1	-4,2	-2,6	-2,7	-3,0
Hrubý verejný dlh ³⁾	mld. EUR*	22,3	27,6	30,5	37,6	40,2	40,8	41,3
Hrubý verejný dlh / HDP ^{3) 6)}	%	35,6	41,1	43,5	52,1	54,6	53,5	52,9

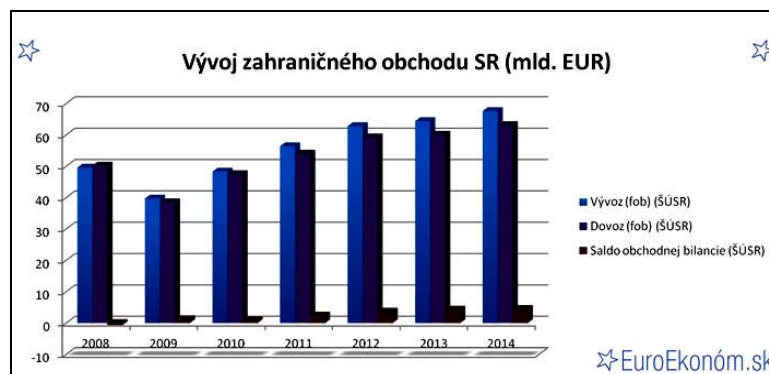
Zdroje: Národná banka Slovenska, Štatistický úrad SR, Ministerstvo financií SR

1) Bežné ceny
2) Zmena oproti predchádzajúcemu roku
3) Na konci obdobia
* Použitý konverzný kurz 1EUR=30,1280 SKK

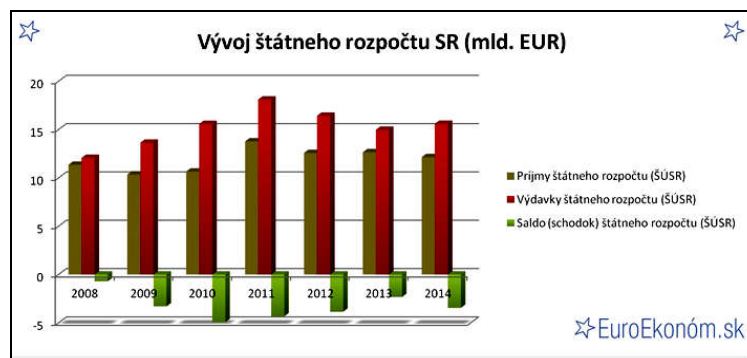
4) Podľa metodológie ESA 2010
5) Merané na základe CPI
6) Podľa Eurostatu
** Odhad

Vývoj zahraničného obchodu SR v miliardách euro - graf vývoja ukazovateľa:

- vývoj zahraničného obchodu Slovenska od roku 2009 do roku 2014 v miliardách euro uvádza obr. 1,
- vývoj štátneho rozpočtu SR od roku 2008 do roku 2014 v miliardách euro uvádza obr. 2,
- hrubý domáci produkt SR od roku 2008 do roku 2014 v miliardách euro uvádza obr. 3

Obr. 1 Graf vývoja ukazovateľa Vývoj zahraničného obchodu Slovenska od roku 2009 do roku 2015 v miliardách euro⁹

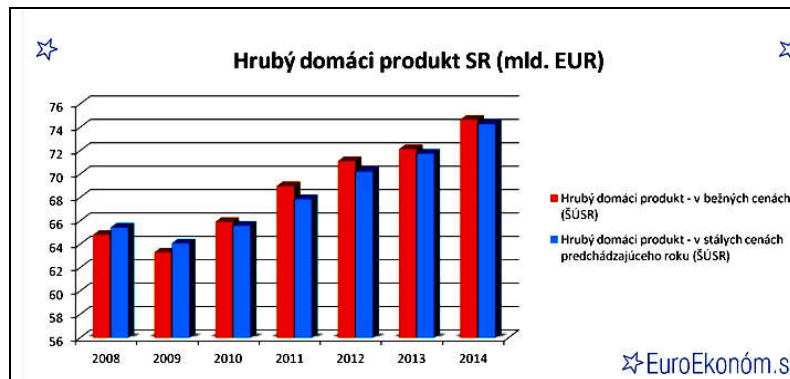
Obr. 2 Graf vývoja ukazovateľa Vývoj štátneho rozpočtu Slovenskej republiky od roku 2008 do roku 2014 v miliardách euro¹⁰

⁸ Makroekonomické ukazovatele Slovenskej republiky. - [on-line] Available on - URL:

https://www.ardal.sk/_img/Documents/Ekonomick%C3%A9%20inform%C3%A1cie%5CEkonomick%C3%A9%20ukazovatele%20SR%5CMAE%20ukazovatele.pdf

⁹ Reálna ekonomika Slovenskej republiky 2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.euroekonom.sk/ekonomika/ekonomika-sr/ekonomika-slovenska-2014/>

¹⁰ Reálna ekonomika Slovenskej republiky 2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.euroekonom.sk/ekonomika/ekonomika-sr/ekonomika-slovenska-2014/>

Obr. 3 Graf vývoja ukazovateľa Hrubý domáci produkt Slovenskej republiky od roku 2008 do roku 2014 v miliardách euro¹¹

Slovensko ako konvergujúca ekonomika musí vykazovať silný hospodársky rast, aby dobehlo vyspelé štáty. Zároveň by však malo zabrániť degradácii životného prostredia a neudržateľnému využívaniu prírodných zdrojov. Slovenská republika patrí medzi signatárov Deklarácie OECD o zelenom raste z 25. júna 2009.¹²

Jej podpísaním Slovensko uznalo, že najvýznamnejšie výzvy, ktorým v dnešnej dobe čelia všetky krajiny, sú práve tie ekonomické, environmentálne a sociálne. Zároveň sa tak zaviazalo, že bude implementovať stratégiu zeleného rastu do svojho politického systému. V tomto kontexte je SR taktiež viazaná závermi konferencie RIO+20 a ďalšími koncepčnými a strategickými dokumentmi EÚ, OECD a OSN.

Antropogénny vplyv na prostredie na Slovensku často negatívne pôsobí na prostredie. Výsledkom je kontaminácia a degradácia prostredia. V procese environmentálnej regionalizácie bolo územie SR rozdelené do 5 kategórií environmentálnej kvality.

Tab. 2 Diferenciácia územia podľa environmentálnej kvality a jej vývoj¹³

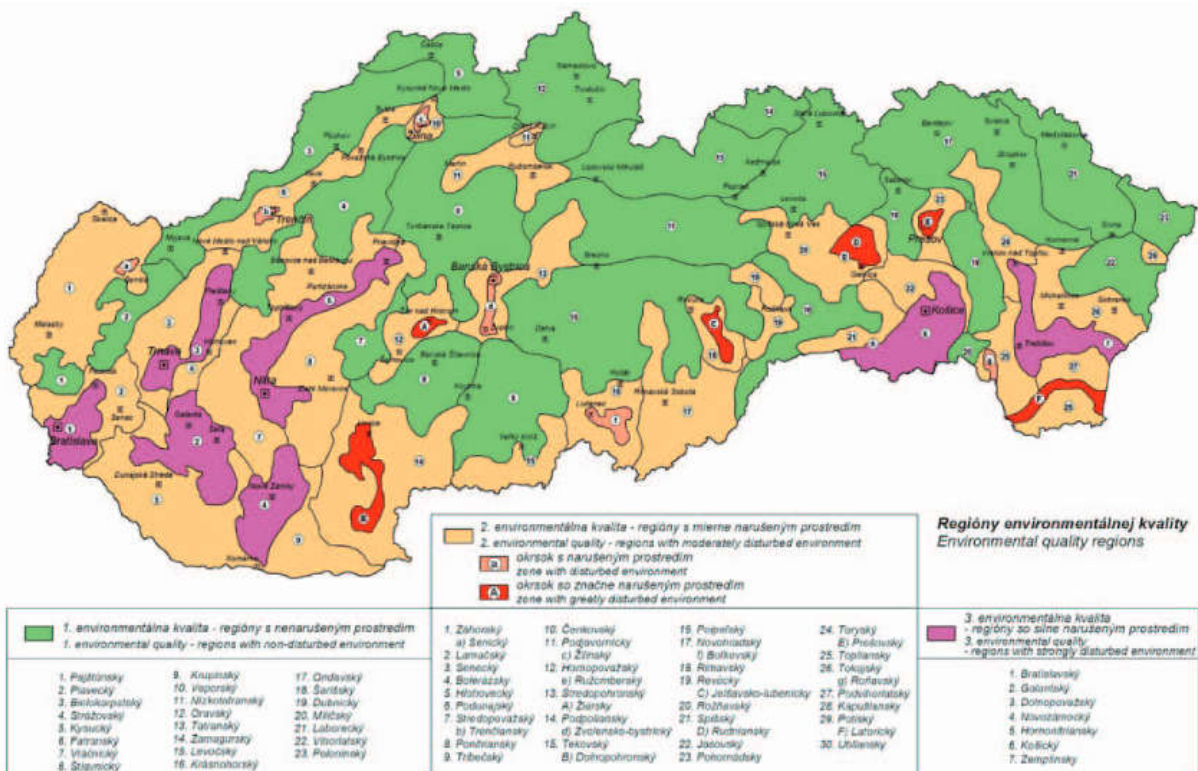
Environmentálna kvalita ŽP	% z plochy SR v roku 2010	% z plochy SR v roku 2014	Rozdiel %
1 – prostredie vysokej kvality	46,9	50,7	+ 3,8
2 – prostredie vyhovujúce	22,5	24	+ 1,5
3 – prostredie mierne narušené	17,1	15,5	- 1,6
4 – prostredie narušené	10,7	7,2	- 3,5
5 – prostredie silne narušené	2,8	2,6	- 0,2

V roku 2014 došlo v SR v porovnaní s rokom 2010 k poklesu území zaradených do 4. a 5. stupňa environmentálnej kvality o 3,7 %. Na báze zhodnotenia kvality životného prostredia, s využitím sekundárnych kritérií, ako sú geomorfologické jednotky, sústava povodí, administratívne členenie, historické regióny i genéza vývoja stavu životného prostredia, boli v rámci Slovenska vyčlenené 3 kategórie regiónov (obr. 4).

¹¹ Reálna ekonomika Slovenskej republiky 2014. - [on-line] Available on - URL: <http://www.euroekonom.sk/ekonomika/ekonomika-sr/ekonomika-slovenska-2014/>

¹² Zelený rast a SR. - [on-line] Available on - URL: <https://enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivost-o-zp/zeleny-rast/zeleny-rast-a-sr>

¹³ Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2014. – Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, ISBN 978-88833-67-3, 208 s.

Obr. 4 Regióny environmentálnej kvality¹⁴

Na elimináciu negatívnych environmentálnych vplyvov sa v praxi uplatňujú viaceré nástroje. Významným nástrojom environmentálnej politiky je uplatňovanie dobrovoľných nástrojov, medzi ktoré patria aj eko-inovácie. Eko-inovácie by mohli byť prostriedkom k riešeniu ekonomických a environmentálnych výziev Slovenska. Nevyhnutnou podmienkou rozvoja eko-inovácií je však posilnenie základnej inovačnej kapacity – napríklad prostredníctvom podpory vyššieho vzdelávania, medzinárodnej spolupráce vo vede a technológiách a výraznejšieho zapojenia súkromného a finančného sektora. Sektor životného prostredia zvýšil svoj podiel vládnych výdavkov vo výskume a vývoji z 1,3% v roku 2000 na 2,8% v roku 2009, čo je mierne nad priemerom krajín OECD. Veľká časť z týchto zdrojov smeruje skôr do tradičných environmentálnych oblastí (ovzdušie, voda, odpady) s nízkym potenciálom inovačných aktivít, než do nových vyvíjajúcich sa oblastí, ktoré by mohli pomôcť Slovensku zvýšiť jeho dlhodobú konkurencieschopnosť. Slovenská republika sa zaradila medzi členské krajiny OECD, ktoré vypracovali svoje národné indikátory zeleného rastu.

Vytvorenie ukazovateľov zeleného rastu vyplýva:

- zo záverov národného workshopu „Smerom k zelenému rastu v podmienkach SR“ (Bratislava, 10.-11.11.2011)¹⁵
- z prehľadu environmentálnej výkonnosti OECD: „Slovenská republika 2011“,¹⁶
- ako aj odporúčania OECD „Economic Survey of Slovak republic“ (OECD, 2012).¹⁷

Pre účinnú implementáciu zelených iniciatív je potrebné pravidelné sledovanie a vyhodnocovanie účinnosti zavádzaných nástrojov a opatrení. Výsledky monitorovania by mali slúžiť ako širokej verejnosti tak aj politikom

¹⁴ Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2014. – Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, ISBN 978-88833-67-3, 208 s.

¹⁵ Závery národného workshopu „Smerom k zelenému rastu v podmienkach SR“. - [on-line] Available on - URL: <http://www.minzp.sk/files/informacie/narodny-workshop/2-cast/prijate-zavery-workshopu-zeleny-rast-z-11.11.2011.x.pdf>

¹⁶ Prehľad environmentálnej výkonnosti OECD Slovenská republika 2011. Hodnotené obdobie 2002-2010.- OECD, 2011, ISBN 978-80-88833-56-7, 190 s., - [on-line] Available on - URL: <http://enviportal.sk/uploads/files/Zeleny%20rast/Prehľad-vykonnosti-OECD-SR-2011.pdf>

¹⁷ OECD, 2012: OECD Economic Survey: Slovak republic 2012, OECD Publishing. ISBN 978-92-64-18490-9, ISBN 978-92-64-18491-6. DOI:10.1787/eco_surveys-svk-2012-en - [on-line] Available on - URL: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/economics/oecd-economic-surveys-slovak-republic-2012_eco_surveys-svk-2012-en#page4

pri rozhodovaní o ďalšom smerovaní a prijímaných postupoch. Súbor indikátorov zeleného rastu, zostavených na základe metodiky OECD, charakterizuje východiskovú situáciu v SR z pohľadu zeleného rastu a slúžia ako meradlo pri zvažovaní ďalších krokov pri implementácii tejto stratégie a pre komplexné posúdenie smerovania slovenskej ekonomiky do budúcnosti.

Súčasný súbor ukazovateľov zeleného rastu zahŕňa 32 individuálnych ukazovateľov, ktoré sú relevantné v podmienkach SR, štyri z nich sú národné ukazovatele popisujúce dobrovoľné nástroje environmentálnej politiky.¹⁸

Záver

Ekonomika, hospodárstvo a životné prostredie človeka, spoločnosti je v priamom vzťahu. Všetko čo má civilizovaná spoločnosť pochádza z prírody, všetko čo nepotrebuje vracia sa vo forme odpadov do prírody. Hospodáriť s prvkami prírody, prírodnými zdrojmi pri výrobe, výmene, spotrebe nenačili sme sa doposiaľ. Haldy odpadkov nútia spoločenské inštitúcie, štát, zaoberať sa s nimi, upravovať nakladanie s odpadmi v celospoločenskom meradle, inak by spoločnosť bola zavalená odpadmi.

Každá spoločenská činnosť má svoju etickú stránku, čo znamená správať sa tak, aby konaním jedného subjektu nebolo spôsobované zlo inému subjektu. To platí plne aj v životnom prostredí spoločnosti. To platí o správaní sa jednej časti spoločnosti k spoločnosti ako celku, jej častiam, ale aj k samotnej prírode, flóre, faune. Neškodiť, nepoškodzovať prírodu spoločnosťou patrí medzi základný etický princíp environmentalistiky, praxe ktorú má spoločnosť k svojmu vlastnému životnému prostrediu. Iba tak sa ľudská spoločnosť bude môcť tešiť zo života v zdravom, neznečistenom, nepoškodenom životnom prostredí.

Slovenská republika patrí medzi signatárov Deklarácie OECD o zelenom raste. Jej podpísaním Slovensko uznalo, že najvýznamnejšie výzvy, ktorým v dnešnej dobe čelia všetky krajiny, sú práve tie ekonomické, environmentálne a sociálne. Zároveň sa tak zaviazalo, že bude implementovať stratégiu zeleného rastu do svojho politického systému.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Indikátory zeleného rastu. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.enviroportal.sk/indicator/111?langversion=sk>

Makroekonomické ukazovatele Slovenskej republiky. - - [on-line] Available on - URL:

https://www.ardal.sk/_img/Documents/Ekonomick%C3%A9%20inform%C3%A1cie%5CEkonomick%C3%A9%20ukazovatele%20SR%5CMAE%20ukazovatele.pdf

OECD, 2012: OECD Economic Survey: Slovak republic 2012, OECD Publishing. ISBN 978-92-64-18490-9, ISBN 978-92-64-18491-6. DOI:10.1787/eco_surveys-svk-2012-en - [on-line] Available on - URL:

http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/economics/oecd-economic-surveys-slovak-republic-2012_eco_surveys-svk-2012-en#page4

Prehľad environmentálnej výkonnosti OECD Slovenská republika 2011. Hodnotené obdobie 2002-2010.-

OECD, 2011, ISBN 978-80-88833-56-7, 190 s., - [on-line] Available on - URL:

<http://enviroportal.sk/uploads/files/Zeleny%20rast/Prehľad-vykonnosti-OECD-SR-2011.pdf>

Reálna ekonomika Slovenskej republiky 2014. - - [on-line] Available on - URL:

<http://www.euroekonom.sk/ekonomika/ekonomika-sr/ekonomika-slovenska-2014/>

RUSKO, M., 2004. *Environmentálne orientovaný manažment v praxi manažéra*. - Žilina: Strix. Edícia EV-2, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-1-7, 190 s.

Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2014. – Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, ISBN 978-88833-67-3, 208 s.

Towards Green Growth: Monitoring Progress - OECD Indicators. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.oecd.org/greengrowth/towardsgreengrowthmonitoringprogress-oecdindicators.htm>

United Nation Conference on the Human Environment YEARBOOK OF THE UNITED NATIONS 1972

Volumes 26,

Záver národného workshopu „Smerom k zelenému rastu v podmienkach SR“. - [on-line] Available on - URL:

<http://www.minzp.sk/files/informacie/narodny-workshop/2-cast/prijate-zavery-worshopu-zeleny-rast-z-11.11.2011x.pdf>

Zelený rast a TUR. - [on-line] Available on - URL: <https://enviroportal.sk/environmentalne-temy/starostlivost-ozp/zeleny-rast/zeleny-rast-a-tur>

¹⁸ Indikátory zeleného rastu. - [on-line] Available on - URL: <http://www.enviroportal.sk/indicator/111?langversion=sk>

ADRESY AUTOROV:

Prof. Ing. Vladimír ZAPLETAL, CSc.

• Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Koceľova 15, 815 94 Bratislava, Slovenská republika

• Tallerova 6, 811 02 Bratislava, Slovenská republika

doc. RNDr. Miroslav RUSKO, PhD.

Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta v Trnave, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: miroslav.rusko@stuba.sk

Ing. Vojtech FERENCZ, PhD.

Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Námestie Ľudovíta Štúra 1, 811 02 Bratislava-Staré Mesto, Slovenská republika

Ing. Dušan BEVILAQUA, PhD.

Slovenská spoločnosť pre životné prostredie, Frana Kráľa 9/4, 052 01 Spišská Nová Ves, Slovenská republika

Ing. Jozef HARANGOZÓ, PhD.

Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: jozef.harangozo@stuba.sk

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.